

Martin Telleria Baztarrika

*Ezkiio-Itsaso,
Gipuzkoa (1936)*

Aurkibidea

Biografia

Ezkioko Arane baserrian jaio zen 1936an. Aita Aranekoa eta ama Igartuerdi baserrikoak zituen, biak Ezkiokoak. 2 anaia biki dira. Eskolan Ezkioko Santa Luzi auzoan eta Zumarragako "hermanoetan" ibili zen. Baserritik bizi izan dira beti. Soldadutza Iruñean eta Burgeten egin zuen eta handik itzuli zenean hasi zen lanean Zumarragan. Amasan ezkondu zen, emaztea Altzokoa du eta bi semeren aita da.

Zintak

EZK-005

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2008-11-19
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber

EZK-006

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2008-11-19
- **Iraupena:** 30 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber

Pasarteak

1. Eskolan Santa Luzian eta Zumarragan

- **Erref:** EZK-005/002
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:01:00. **Bukatu:** 00:05:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

Eskolan Santa Luzia auzoan hasi zen. Maistra kanpotarrak zituen eta erdara hutsean egin behar izaten zuten. Astean bi egunetan Zumarragara joaten ziren apaizen arrebeekin dotrina ikastera. Dotrina derrigorra zen jaunartzea egiteko. Santa Luziatik Zumarragako "hermanoetara" joan zen ikastera.

2. Sendotza egitera Kizkitzatik mendiz Astigarretara

- **Erref:** EZK-005/003
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:05:10. **Bukatu:** 00:06:33

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Junartze txikia Santa Luzian eta handia Ezkion egin zituen eta sendotza Astigarreta auzoan. Ezkiotik Kizkitzatik bueltan mendiz joaten ziren Astigarretara. Jaunartzea norberak nahi zuen erropekin egiten zuten.

3. Etxetik eskolara kamioiean

- **Erref:** EZK-005/004
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:06:33. **Bukatu:** 00:10:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

<p>Santa Luziako eskola amaitu eta Zumarragako "hermanoetara" joan zen ikastera. Barakaldoko irakasle batek jartzen zizkieten zigorak aipatzen ditu. Bazkaria etxetik eramaten zuten eta eskolako jangelan jaten zuten. Martinek anai bat zuen. Etxetik eskolara 2 kilometro inguru zituzten eta ezagun baten kamioi gainera igota joaten ziren.</p>

4. Pilotan eta kaniketan jolasean

- **Erref:** EZK-005/005
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:10:00. **Bukatu:** 00:11:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Umetan pilotan jolasten zuten gehienbat, eskolan bertan zuten frontoia eta. Hondarretan kaniketan aritzen ziren. Pilota txapelketetan atera zenekoa kontatzen du eta pilotan jokatzen zuen fraide baten aipamena egiten du.

5. Esne-behiak etxean

- **Erref:** EZK-005/007
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:12:13. **Bukatu:** 00:14:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserritik bizi izan ziren beti. 7 esne-behi zituzten eta esnea Zumarragan eta esne-zaleari saltzen zioten. Behiak eskuz jezten zituzten. Anaiaren aipamena egiten du. Aitaren anaiak tratuko behia edukitzen zuen etxean. Bi ikuilu zituzten. Ikuilua sukalde ondoan izaten zen.

6. Altsasuko artzaina errentero

- **Erref:** EZK-005/009
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:14:30. **Bukatu:** 00:16:42

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Oilo eta oilasko ugari zituzten. Arrautzak amak saltzen zituen Zumarragako azokan. Udazkenean ardi zaharrak erosten zituzten saltzeko. 44 urtean Altsasuko artzain bat egon zen errentero Martinen etxean artaldearekin.

7. Txerri-hiltzea, egun osoko festa

- **Erref:** EZK-005/010
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:16:42. **Bukatu:** 00:17:21

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Urtean bi txerri hiltzen zituzten etxean; Urretxuko osabak eta etxeko artzainak hiltzen zituzten. Egun osoko festa izaten zen eta odolki eta txorizoak amak egiten zituen.

8. Mondejua, odolkia eta buzkantza

- **Erref:** EZK-005/012
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:17:35. **Bukatu:** 00:20:06

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Mondeju, odolki eta buzkantzen arteko ezberdintasunak aipatzen ditu. Amak egiten zituen eta auzoko etxe jakinetara eramaten zituzten. Apaiz eta medikuei beti ematen zitzaizkien mondeju, odolki eta baita oilaskoak ere.</p>

9. Txerriak gazituta mantentzen zuten

- **Erref:** EZK-005/013
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:20:06. **Bukatu:** 00:23:07

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Txerria etxean hiltzen zuten oholekin egindako mahai batean 3-4 lagunentzako artean. Ikuluan edo artesian hil eta kakoan zintzilikatzen zuten. Urdaiazpikoa gazitu eta hormigoizko kutxan gordetzen zuten. Handik ateratakoan piper-hautsa emanda lehortzen jartzen zuten.

10. Gurasoak gaztagileak

- **Erref:** EZK-005/014
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:23:07. **Bukatu:** 00:26:35

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

<p>Gurasoak gaztagileak zituen eta gazta nola egiten zuten azaltzen du. Gazta egin ondoren keetu egiten zuten haltz-berde egurrez, izan ere, egur ezberdinen arabera, gaztaren kolorea ere aldatu egiten da. Ez zuten kalera saltzen, etxerako egiten zituzten.</p>

11. Zelaiak banatzeko, mugarriak

- **Erref:** EZK-005/016
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:27:44. **Bukatu:** 00:31:11

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Zelaian mugarriak jartzen zituzten banatzeko; harriak izaten ziren seinale. Belarra segaz ebakitzen zuten Ezkioko segalariak. Idiei gurdia eta lera lotuta aritzen ziren belarretan. Segalantegia Legazpin zegoen. Martinek umetatik ikasi zuen sega zorrozten eta arbel-harriz, harriz eta mailuz egiten zuten.

12. Belar-metak

- **Erref:** EZK-005/017
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:31:11. **Bukatu:** 00:33:12

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Belarrarekin metak egiten zituzten. Ganbaran gordetzen zuten belarra, librean. Ganaduari baba ematen zieten jateko. Etxean arto-sail handiak izaten zituzten.

13. Traturako ganadua txukuntzen

- **Erref:** EZK-005/019
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:33:55. **Bukatu:** 00:35:45

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Artajorran etxeak aritzen ziren. Martin behiak saltzeko txukuntzen aritzen zen, osaba tratularia zuen eta hari laguntzen zion.</p>

14. Ganadu txapelketetako partaide

- **Erref:** EZK-005/020
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:35:45. **Bukatu:** 00:37:16

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Idiak uztartzeko uztarriak pago-egurrez egiten ziren gehienetan. Aitak ganadu txapelketetara joateko afizio handia zuen. Pasadizo bat kontatzen du.

15. Azoka ezberdinak

- **Erref:** EZK-005/021
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:37:16. **Bukatu:** 00:38:20

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Urretxuko azoka ganaduena izaten zen, eta baita Azpeitikoa eta Ordiziakoa ere. Barazki eta bestelako jeneroen azoka astean behin izaten zen.</p>

16. Artoa eta garia egiten zuten

- **Erref:** EZK-005/022
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:38:20. **Bukatu:** 00:39:37

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Etxean artoa, garia, etab. egiten zituzten. Auzokoak elkartzen ziren arto-zuritzeko garaian. Ezagun batzuen aipamena eta egiten zuten festa aipatzen du.</p>

17. Ogia eta sagardoa, etxean eginak

- **Erref:** EZK-005/023
- **Iraupena:** 0:04:57. **Hasi:** 00:39:37. **Bukatu:** 00:44:34

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Amak asteko ogia labesuan egiten zuen eta honen inguruko azalpenak ematen ditu. Umetan errazionamenduko ogia ezagutu zuen, ez zen jateko modukoa izaten. Etxean prentsa zuten sagardoa egiteko, eta auzokoak ere joaten zitzaizkien sagardoa egitera. Egurrezko kupelak izaten zituzten. Bost sagar gazi eta bat geza behar izaten ziren, eta zakuka eramaten zuten. Sagarra eskuz biltzen zuten saskira.</p>

18. Eguneroko jakiak: berdura eta potajea

- **Erref:** EZK-005/024
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:44:34. **Bukatu:** 00:47:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Eguneroko otorduetan ardoa eta etxeko sagardoa edaten zuten. Zahagi ardoa izaten zen eta Lakuntzar batek eramaten zuen. Berdura eta potajea jaten zuten: gauero porru-patatak izaten ziren eta eguerdian babarruna. Arraina garestia izaten zen. Amak taloak egiten zituen beheko suan. Asteburuetan garbantzu eta oiloa izan ohi ziren jaki berezi.

19. Soldadutzan bandako musikari

- **Erref:** EZK-005/025
- **Iraupena:** 0:06:47. **Hasi:** 00:47:23. **Bukatu:** 00:54:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>21 urterekin egin zuen soldadutza Iruñean eta Auritzen. Bandan aritu zen bonboa jotzen, eta anaia bikia ere berarekin ibili zen. Soldadutzako kontuak kontatzen ditu eta kide izan zituenen aipamena egiten du. Kanpan egiten zituzten entseguak banderari zin egiteko ekitaldietarako eta militarren desfile batzuk ere egin zituzten. Etxera bueltatzeko baimena astero izaten zuten. Autobusean etorri eta taxian bueltatzen ziren.</p>

20. Orbegozo lantegian lanean

- **Erref:** EZK-005/026
- **Iraupena:** 0:04:34. **Hasi:** 00:54:10. **Bukatu:** 00:58:44

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Soldadutzatik bueltatu zenean 22 urterekin Zumarragako Orbegozo lantegian hasi zen lanean aitari esker. Lan ezberdinak egiten zituen, burnia lantzen zuten; honen inguruko azalpenak ematen ditu. 3 errelebotan lan egiten zuen eta soldata txikia zuten egiten zuten lanerako. Irabazitakoa etxean entregatzen zuen.

21. Luistarren kongregazioan

- **Erref:** EZK-005/027
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:58:44. **Bukatu:** 01:00:37

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

Mezara igandero joaten ziren, askotan gaueko erreleboa amaitu eta lanetik zuzenean. Mezara joatea obligazioa zen. Luistarren kongregazioan egon zeneko aipamena egiten du. Apaizak.

Telleria Baztarrika, Martin | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com